

Torah study through the generations

From traditional commentators

to Rabbi Jonathan Sacks z"l

Rabbi Shai Finkelstein

1. בראשית פרק א פסוק כו

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיְרִדוּ בְדִגְלַת הַיָּם וּבַעֲוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ:

2. בראשית רבה פרשת בראשית פרשה יז

אמר רבי אחא בשעה שבא הקדוש ברוך הוא לבראת את האדם, נמלך במלאכי השרת, אמר להו (בראשית א, כו): נעשה אדם, אמרו לו אדם זה מה טיבו, אמר להו חכמתו מרבה משלכם, הביא לפניהם את הבהמה ואת החיה ואת העוף, אמר להם זה מה שמו ולא היו יודעיו, העבירו לפני אדם, אמר לו זה מה שמו, אמר זה שור, זה חמור, זה סוס וזה גמל, ואתה מה שמה, אמר לו אני נאה להקרא אדם שנבראתי מן האדמה, ואני מה שמי, אמר לו לך נאה להקראות אדני, שאתה אדון לכל בריותיה.

... Said R' Acha: In the hour that the Holy One came to create the human, He consulted [together] with the ministering angels. He said to them: "Let us make a human [in our image]". They said to him: This one, what good is he? He said: His wisdom is greater than yours. He (God) brought before them beast and animal and bird. He said to them: This one, what is his name? and they didn't know. He made them pass before Adam. He said to him: This one, what is his name? [Adam] said: This is ox/shor, and this is donkey/chamor and this is horse/sus and this is camel/gamal. And you, [He said], what is your name? [Adam] said to him: I? It would be right/yafeh to be called Adam, since I was created from the ground/adamah. And I, [God said], what is my name? He said to him: It would be right for you to be called my Lord /Adonai, since you are lord/adon to all the creatures.

3. ברכות ז ע"ב

מָנָא לָן דְּשָׂמָא גְרִים? אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר קָרָא: "לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת ה' אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאָרְץ", אֶל תִּקְרִי "שְׁמוֹת" אֶלָּא "שְׁמוֹת".

Regarding the basic assumption that these homiletic interpretations of names are allusions to one's future, the Gemara asks: **From where do we derive that the name affects one's life? Rabbi Eliezer said that the verse says: "Go, see the works of the Lord, who has made desolations [shamot] upon the earth" (Psalms 46:9). Do not read the word as *shamot*, rather as *shamot*, names.**

4. The Lubavitcher Rebbe

"By naming the animals with their spiritual source, Adam did more than display his brilliance -he articulated the notion that physical reality can and should express its spiritual origin and be true to its spiritual essence. In this sense, he animated the bond between the animal and its source. It was at this point that Adam began the process of fulfilling the purpose of creation, i.e, of making the world into a home for God.

5. רמב"ן בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כו

ויאמר אלהים נעשה אדם - נתייחד בעשיית האדם מאמר בעבור גודל מעלתו, כי אין טבעו כטבע החיה והבהמה אשר ברא במאמר הקודם לו:

AND G-D SAID: 'LET US MAKE MAN.' There was a special command dedicated to the making of man because of his great superiority since his nature is unlike that of beasts and cattle which were created with the preceding command.

6. אור החיים בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כו

(כו) ויאמר אלהים נעשה אדם וגו'. הכוונה בזה כי לא ברא ה' את האדם כבריאת שרץ המים ושרץ הארץ אשר אמר למים והשריצו ואמר לארץ והוציאה אלא הוא הבורא אמר שהוא יעשה האדם...

7. הכתב והקבלה בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כו

כדמותנו. כהתדמות אלינו וטעמו כערך שיטהר האדם את עצמו בעיונו ובמעשיו לעלות מעלה מעלה, להתדמות ולהשתוות במדותיו אל מדות הרוחניות, ככה נשפיע אליו פעם ופעם צלם ונפש מטוהרה ומצחצחה יותר עליונה במדרגה; כי אצילות הנפש אינה נפסקת מן האדם לעולם בעודו בחיי גשמיותו, ויותר שיתעלה האדם בנפשו בטהרת מחשבתו השגתו ומעשיו על פי התורה והמצוה, ככה תרומם צלמו ותתעלה נפשו לבקש יותר שפעת עליונים בהשגה וטהרה...

8. רש"ר הירש בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כו

כל שאר הברואים נזכרו רק בעת בריאתם, ואילו האדם נזכר עוד בטרם נברא. כביכול, הבריאה עומדת על עמדה; והבורא מודיע לעולם - על רצונו לברוא "אדם". הן "אדם" זה ישלוט בעולם כשליט וכמנהיג מאת ה'. עתה מכינים את העולם לקראת בוא אדוניו. במובן זה יש להבין גם את לשון הרבים של "נעשה". הן זו משמעותה המקורית של לשון רבים, המשמשת כלשון של כבוד (pluralis majestatis). מלך בשר ודם, המצוה בלשון רבים, רומז בכך על טיב שלטונו: אין הוא מצוה על פי רצונו האישי ולמען טובתו האישית, אלא הוא רואה את עצמו קשור אל עמו; הוא גוזר גזירות ומתקין תקנות רק לטובת הכלל ושלומו. הוא גוזר על הרבים - כנציגם של הרבים. וכן הדבר גם כאן: הבורא מכריז על שלטון האדם - לטובת העולם ומדאגה לייעודו. וכן מצינו בפרשת דור הפלגה: "הבה נרדה", "נבלה שם" (בראשית יא, ז). האומות הופצו לטובת עתידן הן. כל מקום שה' מדבר בלשון רבים, התערבותו נראית כהגבלה ופורענות, - אך לאמתו של דבר היא מביאה ישע ופדות...

...כדמותנו; הוא הולם את האדם, שנועד להידמות לאלהיו. משמעות אחרת ל"דמה": להחריש. נמצא זה מושג הדמיון, כפי שהוא נתפס במונח "דמה": עצמים דומים - "דוממים" זה אל זה; כביכול, אינם מביעים התנגדות זה לזה ולא סותרים זה לזה בדברים - תפקידו של אדם להידמות לאלהיו - מתבטא אפוא בדרך שלילית: אל יהא בלבו דבר, הסותר למידות האלהיות, - לאמת ולחסד, לצדק ולקדושה. אין אדם יכול להשתוות אל ה', אך עליו להידמות אליו; אל יהא בלבו דבר, הסותר למידות ה'. ייעודו של אדם "להתקדש", לשאוף אל על בדרגות הקדושה האלהית. נמצא זה פירוש הפסוק: נעשה בא כח לנו, בלבוש הראוי לנו, כראוי לזה שנועד להידמות אלינו...

9. Rav Saks Z"l

Egypt, like all ancient societies, was profoundly hierarchical. Rulers were seen as the children of the gods, whose company they joined after death. Ramesses II took this to extremes, portraying himself in the various temples he built, especially at Abu Simbel, as a god during his lifetime. The Torah rejected this worldview from both directions. On the one hand, every human child is in the image of God. On the other, kingship was secularised as far as possible. The king was not the religious head of the nation. That role belonged to the High Priest. It took several thousand years for these ideas to become embedded in Western culture, which they did in the seventeenth century, but when they did, they formed the basis of "a new birth of freedom."

Otto Rank and Sigmund Freud noted that there were certain similarities between the story of the birth and childhood of Moshe and that of other heroes in the ancient world, but they were puzzled by one discrepancy. In all other stories the hero was of royal birth, was sheltered and adopted by common folk, and eventually discovered his royal ancestry which he then reclaimed. The story of Moshe is precisely the opposite. He was born to common folk, Israelite slaves; he was sheltered and adopted by royalty; then he returned to his birth family and people. That is precisely the point of Moshe's story, which is to challenge and reject all conventional notions of who is

royal, and who common. The first thing God commands Moses to tell Pharaoh was, "My child, My firstborn, Israel." Every member of the nation, in other words, is the son or daughter of God, a title claimed in Egypt only by Pharaoh himself. This was a revolutionary doctrine. A central element of the Torah's project is to reject empires and imperialism, the deification of rulers, the degradation of the ruled, and the loss of compassion through the pursuit of power.

10. מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא ב פרק לז

חמשה זקנים כתבו את התורה לתלמי המלך יונית ועשרה דברים שינו בה. ואלו הן: "אלהים ברא בראשית", "ויאמר אלהים אעשה אדם בצלם ודמות"

11. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף לח עמוד ב

אמר רבי יוחנן: כל מקום שפקרו המינים תשובתן בצידין, נעשה אדם בצלמנו (ואומר) ויברא אלהים את האדם בצלמו.

Rabbi Yohanan says: Any place in the Bible from where the heretics attempt to prove their heresy, i.e., that there is more than one god, the response to their claim is alongside them, i.e., in the immediate vicinity of the verses they cite. The verse states that God said: "Let us make man in our image" (Genesis 1:26), employing the plural

12. בראשית רבה פרק ח

בְּשֵׁעָה שֶׁהָיָה מִשָּׁה כּוֹתֵב אֶת הַתּוֹרָה, הָיָה כּוֹתֵב מֵעֵשֶׂה כָּל יוֹם וַיּוֹם, כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לַפְּסוּק הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, אָמַר לִפְנֵי רַבּוֹן הָעוֹלָמִים מָה אֶתָּה נוֹתֵן פְּתוּחוֹן פֶּה לְמִינִים, אֶתְמָהָא. אָמַר לוֹ כְּתַב, וְהִרְצָה לְטַעוֹת יִטְעָה. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשָּׁה, הָאָדָם הַזֶּה שֶׁבְּרָאתִי, לֹא גְדוּלִים וְקִטְנִים אֲנִי מַעֲמִיד מִמֶּנּוּ, שְׂאֵם יָבּוּא הַגְּדוּל לְטַל רְשׁוּת מִן הַקֶּטָן מִמֶּנּוּ וְהוּא אֹמֵר מָה אֲנִי צָרִיף לְטַל רְשׁוּת מִן הַקֶּטָן מִמֶּנּוּ, וְהוּא אֹמֵר לֹא לְמַד מִבּוֹרְאָה, שֶׁהוּא בְּרָא אֶת הָעֲלִיּוֹנִים וְאֶת הַתַּחְתּוֹנִים, כִּיּוֹן שֶׁבָּא לְבְרָאת אֶת הָאָדָם נִמְלָךְ בְּמִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת.